

Европейски икономически и социален комитет

ССМІ/091
Стокови пазари и
суровини

Брюксел, 14 юли 2011 г.

СТАНОВИЩЕ

на

Европейския икономически и социален комитет

относно

**„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета,
Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно
посрещането на предизвикателствата, свързани със стоковите пазари и суровините“
COM(2011) 25 окончателен**

Докладчик : г-н **Zbořil**
Съдокладчик: г-н **Gibellieri**

На 2 февруари 2011 г. Европейската комисия реши, в съответствие с член 304 от Договора за функционирането на Европейския съюз, да се консултира с Европейския икономически и социален комитет относно:

„Съобщение на Комисията до Европейския парламент, Съвета, Европейския икономически и социален комитет и Комитета на регионите относно посещането на предизвикателствата, свързани със стоковите пазари и суровините“

COM(2011) 25 окончателен.

Консултативната комисия по индустриални промени, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 7 юни 2011 г.

На 473-ата си пленарна сесия, проведена на 13 и 14 юли 2011 г. (заседание от 14 юли), Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 142 гласа „за“, 4 гласа „против“ и 3 гласа „въздържал се“.

*

* *

1. **Заклучения и препоръки**

- 1.1 ЕИСК приветства документа на Комисията COM(2011) 25 окончателен „Посрещане на предизвикателствата, свързани със стоковите пазари и суровините“ и Европейската инициатива за суровините (ИС) като сериозна стъпка за решаването на този изключително важен въпрос.
- 1.2 Въпреки че няма основания да считаме, че съществува каквато и да било опасност в дългосрочен план от изчерпване на световните запаси на която и да било жизненоважна суровина, съществува реална опасност от недостиг в краткосрочен план. Подобен недостиг може да бъде предизвикан от политически или икономически фактори, ако някои суровини, необходими за високотехнологичните производства в ЕС, се произвеждат само в няколко страни. Ресурсите, които биха могли да бъдат използвани за промяна на настоящото предлагане съществуват в достатъчни количества в няколко държави като Австралия, Дания (Гренландия) и САЩ, но в днешно време е много по-евтино да се разчита на съществуващата верига за доставки. Някои от страните вече показваха, че биха използвали подобно влияние, за да наложат икономическите или политическите си интереси.

- 1.3 Затова ЕИСК призовава ЕК да наблюдава положението в международната търговия със суровини от изключителна важност (посочени в СОМ(2011) 25 окончателен и редовно актуализирани в този списък). ЕИСК препоръчва да се предвидят няколко вероятни сценария, включително и за най-лошия случай, за да се опишат заплахите и евентуалните решения. В допълнение подкрепяме необходимостта от продължаване на преговорите на международно равнище (СТО) за насърчаване на свободната търговия и на стоковите пазари. Сътрудничеството с други страни в подобно положение (САЩ, Япония, Южна Корея) следва да бъде засилено.
- 1.4 ЕИСК призовава за по-активна външна политика по отношение на сигурността на суровините за промишлеността на ЕС. За тази цел държавите-членки следва да определят и приемат основни насоки за дипломатическия подход по отношение на суровините. Двустранните търговски споразумения и дипломацията имат огромно значение за осигуряването на суровини от изключителна важност за установената в ЕС промишленост. Те представляват непосредствено и значително предизвикателство за новосъздадената дипломатическа служба на ЕС. Необходимо е не само да се поставя пряк акцент върху осигуряването на жизненоважни суровини, но и да се създава положителна среда за интересите на ЕС в целевите страни. Следва да се използва фактът, че ЕС е сред най-популярните и най-важните пазари в света.
- 1.5 Политиката по отношение на суровините трябва да бъде неразделна част от индустриалната политика на ЕС:
- за насърчаване на ресурсната ефективност на първичните енергийни източници и суровините в посока на отделяне на растежа от потреблението на ресурси;
 - за наличие на последователна политика на добив на суровини в градски условия, имаща за цел възстановяване и предоставяне на ресурс от ценни суровини и насърчаване на нови умения и свързани с тях работни места;
 - за засилване на научноизследователската и развойната дейност по отношение на възможностите за замяна на суровини от изключителна важност;
 - за запазване и повишаване на заетостта в европейската добивна промишленост, осигурявайки непрекъснато образование и обучение на работната сила, съпътстващо прехода към по-устойчиви добивни дейности чрез социален диалог на всички равнища.
- 1.6 ЕИСК счита, че създаването на стратегически резерв от суровини от изключителна важност е едно от възможните решения и препоръчва да се извърши оценка на въздействието, за да се определи приложимостта на подобна възможност с оглед на най-лошия възможен случай. Подобна мярка би могла да има и отрицателни странични ефекти (напр. недостатъчна гъвкавост, въздействие върху цената на стоката и др.) и

трябва да бъде проучена внимателно, като бъдат проведени консултации и решенията бъдат взети съвместно с представителите на европейската промишленост.

- 1.7 ЕИСК препоръчва да се даде начало на инициативи в подкрепа на научните изследвания, събирането на данни и наблюдението на настоящите или потенциални суровинни ресурси в държавите-членки, но също и в трети страни. Данните, получени в резултат от подобно проучване или събиране на данни, извършени с публична финансова подкрепа, следва да бъдат достъпни за всички участници на пазара в ЕС, органите на ЕС и националните органи.
- 1.8 Комитетът счита, че научните изследвания и иновациите са особено важен фактор в политиката в областта на суровините. За успешния напредък е необходимо участието на основните производствени сектори (европейски технологични платформи, партньорска инициатива относно суровините в рамките на съобщението на ЕК относно „Съюз за иновации“). Политиката в областта на суровините трябва да бъде включена като приоритет в предстоящата Осма рамкова програма за научни изследвания и иновации в ЕС.
- 1.9 ЕИСК препоръчва да се подкрепят съществуващи или нови дейности за добив на суровини в държавите-членки, отговарящи на екологичните, социалните и здравните изисквания и изискванията по отношение на безопасността в законодателството на ЕС. Националното предлагане следва да бъде сред стълбовете на всички политики в областта на суровините.
- 1.10 ЕИСК подкрепя рециклирането на суровини и подчертава необходимостта от осигуряване на най-висок процент на рециклиране там, където това е икономически и техническо приложимо. ЕИСК препоръчва да се подкрепи добивът на суровини от стари отпадъци от рудодобив, които съдържат значително количество разнообразни метали.
- 1.11 Комитетът подкрепя приетите от Европейската комисия мерки за регулиране на финансовите стокови пазари с цел постигане на по-голяма прозрачност, по-качествена информация и подобряване на механизмите за надзор.

2. Въведение в документа на Комисията

- 2.1 Комисията публикува документа COM(2011) 25 окончателен *„Посрещане на предизвикателствата, свързани със стоковите пазари и суровините“* на 2 февруари 2011 г. Документът е разширен вариант на първоначалното намерение да се обхванат предизвикателствата в областта на суровините. Сега в него са включени и стоковите пазари - както физическите, на които се търгуват материалите, така и финансовите, които са свързани с тях.

- 2.2 Стока е всеки продукт с ниска добавена стойност, което го прави много чувствителен на ценова конкуренция. Суровините, селскостопанските продукти и стоките от първа необходимост са стоки. През последните години на стоковите пазари се наблюдават все по-голяма нестабилност и безпрецедентни движения на цените.
- 2.3 Въпреки че все още продължава дебатът за относителната важност на многобройните фактори, влияещи на цените на стоките, ясно е, че движенията на цените на различните стокови пазари са по-тясно свързани помежду си и че стоковите пазари вече са по-тясно свързани с финансовите пазари.
- 2.4 Периодът от 2002 до 2008 г. беше белязан от голямо увеличение на търсенето на суровини, дължащо се на високия световен икономически растеж, по-специално в страните с нововъзникващи икономики като Китай, Индия и Бразилия, но също и в други, по-малки страни с нововъзникващи икономики в Азия, Америка и особено в Африка. Този ръст на търсенето ще се засили от продължаващата бърза индустриализация и урбанизация в тези страни.
- 2.5 Към нестабилността на цените се добавя и въвеждането от някои страни през последните години на ограничения на износа на някои суровини от изключителна важност като редкоземни метали (например празеодим и неодим и някои други химически елементи и минерали, считани за важни поради нарастващата им употреба в нови технологии). Тези ограничения, както и други пречки пред устойчивото предлагане на суровини, поставят реално предизвикателство пред европейската промишленост и потребители и следва да бъдат преодолявани.
- 2.6 В съобщението се описва развитието на световните стокови пазари, разясняват се промените на физическите пазари (енергетика, селско стопанство и сигурност на продоволствените доставки, суровини) и нарастващата взаимна зависимост между стоковите пазари и свързаните с тях финансови пазари. Политическите реакции на ЕС са очертани в същата логическа структура.
- 2.7 На равнище ЕС бе подета инициатива за увеличаване на надзора, целостта и прозрачността на търговията на енергийните пазари. Съществуват също редица инициативи за подобряване на функционирането на хранителната верига и прозрачността на пазарите на селскостопански стоки. Като част от протичащите реформи на регулаторната рамка на финансовите пазари Комисията предприе също мерки за повишаване на целостта и прозрачността на пазарите на стокови деривати.
- 2.8 Европейската инициатива за суровините (ИС) представлява особено важна част от документа. Тя се основава на три стълба:
- осигуряване на равнопоставеност в достъпа до ресурси в трети страни;
 - насърчаване на устойчивото снабдяване със суровини от европейски източници;

- повишаване на ресурсната ефективност и насърчаване на рециклирането.

В нея се разглеждат резултатите към настоящия момент от определянето на суровините от изключителна важност и резултатите в областта на търговията, развитието, научните изследвания, ресурсната ефективност и рециклирането.

- 2.9 Въпреки че е постигнат значителен напредък в изпълнението на ИС, необходими са по-нататъшни подобрения. От съществено значение е наличието на интегриран подход, основан на трите стълба, като всеки от тях допринася за постигане на целта за осигуряване на равноправни и устойчиви доставки на суровини за ЕС.

3. **Общи бележки**

- 3.1 ЕИСК признава, че с инициативата на Комисията се прави опит за решаване на въпроса със суровините, а в съобщението се обобщават резултатите от обширна аналитична дейност по тази тема. Оценяваме също така отразяването на резултатите от консултациите със заинтересованите страни и приноса на другите участващи органи на ЕС.

- 3.2 Европа трябва да заеме мястото си в един нов свят, в който нововъзникващите икономики – подобно на развитите страни – ще потребяват голяма част от съществуващите на земята суровини. Знаем, че това е невъзможно и Европа трябва да намали потреблението си на суровини. Първото проявление на тази реалност се изразява в това, че цените на суровините се определят от китайския пазар, който е най-големият потребител в света, а често едновременно с това и най-големият производител. Създаването на нови пазари на суровини (спот и фючърси) в Китай през идните години е следствие от това господство. Тези пазари все повече се превръщат в референтна точка за сектора.

- 3.3 Политиката в областта на суровините трябва да бъде неразделна част от индустриалната политика на ЕС:

- за насърчаване на ресурсната ефективност на първичните енергийни източници и суровините в посока на отделяне на растежа от потреблението на ресурси;
- за наличие на последователна политика на добив на суровини в градски условия, имаща за цел възстановяване и предоставяне на ресурс от ценни суровини и насърчаване на нови умения и свързани с тях работни места;
- за засилване на научноизследователската и развойната дейност по отношение на възможностите за замяна на суровини от изключителна важност (Япония вече започна подобна програма);

- за запазване и повишаване на заетостта в европейската добивна промишленост, осигурявайки непрекъснато образование и обучение на работната сила, съпътстващо прехода към по-устойчиви добивни дейности чрез социален диалог на всички равнища;
- политиката за снабдяване със суровини от развиващите се страни и особено от африканските страни следва да бъде съчетана с инвестиции в социални области и инфраструктура в тези страни (както прави Китай в Африка през последните години).

3.4 От друга страна, включването на стоковите пазари, а в известна степен и на финансовите, отслабва акцента на съобщението. Комитетът разбира необходимостта от по-широко описание на проблема. Въпросът е дали създадената рамка е пропорционална.

3.5 Очевидно е, че между стоковите пазари – както физически, така и на стокови деривати – съществуват големи сходства, но те са и твърде различни поради присъщата им специфика. Покупателната способност на един съюз (ЕС) следва да е много силен аргумент, докато конкретната търговска политика и преговорите за снабдяване се провеждат предимно на двустранно равнище.

3.6 Една обща стратегия на ЕС очевидно следва да бъде отразена в двустранните преговори, поради което идеята за дипломатически подход към суровините трябва да намери практическо изражение. ЕИСК предупреждава, че освен „неоспоримите факти“ важна роля ще играят и „меки“ въпроси като създаването на положителна емоционална среда. Европа трябва да определи ключови насоки за новия дипломатически подход към суровините, които следва да включват:

- осъществяване на инициативата на Тони Блеър за прозрачност в добивната промишленост (2003 г.) за насърчаване на доброволното участие на всяка европейска страна;
- изискване всяко предприятие, котирано на европейска фондова борса, да публикува печалбата си по страни (подобно на въведеното от Хонг Конг през 2010 г.);
- приемане на закон, задължаващ добивната промишленост да публикува информация за това колко плаща на всяко правителство и държава (подобно на приетия от САЩ Закон Dodd-Frank от 2010 г.);
- спазване на насоките на ОИСП за големи мултинационални корпорации като стандартен кодекс на поведение и
- приемане на стандарта ISO 26 000 с цел подпомагане на напредъка към по-високо равнище на социална отговорност на предприятията на микроикономическо равнище.

- 3.7 Целенасочената стратегия за суровините следва да бъде ориентирана към постигането на обща цел – наличие на силна, конкурентна промишленост, работеща в Европа и постигаща не само висока въглеродна ефективност, но и използваща интелигентно ресурсите, и към задоволяване на изискванията на потребителите и гражданите на ЕС.
- 3.8 В световен мащаб нашият регион става все по-малък и затова достъпът ни до суровините, от които се нуждаем, не е толкова лесен, колкото в миналото, тъй като много други вече се нуждаят от същите суровини. Затова трябва да бъдем двойно по-умни при използването на суровините, с които разполагаме, или да намерим други източници. Политиката в областта на суровините действително засяга бъдещето на нашето общество и дори националната сигурност, както е и в САЩ.
- 3.9 Самата причина за разработването на политика на ЕС в областта на суровините предполага, че не можем да разчитаме само на това, че суровините ще се увеличат. Трябва да използваме интелигентно суровините, а това означава да създаваме най-висока добавена стойност от всеки използван тон материали.
- 3.10 Съществуват и други аспекти на рамката на последователната политика в областта на суровините, които не са взети предвид, въпреки че въздействието им върху наличието на суровини може да бъде още по-голямо. Такъв аспект е например съгласуваността на тази политика с други политики на ЕС, които също следва да бъдат съгласувани помежду си, за да се предотвратят конфликти с наличието на суровини.
- 3.11 Политиката в областта на суровините и нейното прилагане както на равнище ЕС, така и в държавите-членки следва да бъдат изцяло съгласувани с индустриалната политика, с политиката в областта на иновациите, с ресурсната ефективност, с политиката в областта на околната среда, със селскостопанската политика и мерки, с енергийната политика и по-специално с политиката за възобновяема енергия, с търговията и с конкуренцията. Тази интегрирана перспектива ще помогне на предприятията в ЕС да използват по интелигентен и устойчив начин суровините, от които се нуждаят, допринасяйки за осъществяването на стратегията „Европа 2020“.
- 3.12 Създаването на политиката в областта на суровините въз основа на критичната нужда от някои суровини в краткосрочен план не е достатъчно. Средносрочните и дългосрочните въздействия на някои политики на ЕС трябва да бъдат подложени на сериозен анализ, а въздействията им върху суровините да бъдат оценени. Някои основни суровини, които могат да бъдат намерени без затруднения днес, могат да се окажат недостатъчни след относително кратък период от време. В съобщението не са включени важни суровини (напр. железни руди и коксови въглища), въпреки че наличността им в достатъчни количества и качество скоро би била поставена под въпрос. Нещо повече, нестабилността и непрекъснатото повишаване на техните цени представляват елемент на несигурност за веригите на стойността в основните европейски производствени сектори.

3.13 Така например, ако задължителните цели по отношение на енергията от възобновяеми източници останат непроменени, това ще застраши класическите и новосъздадените отрасли, основаващи се на биоматериали. Това дава повод за много по-сложен дебат за устойчивостта, замяната и интелигентното използване на ресурсите. Нужна ни е политическа смелост за обсъждането на подобни въпроси и за постигане на консенсус по различаващи се политики. Ако е необходимо, ЕС следва да има смелостта да преразгледа решения, взети досега в рамките на цялостни оценки на въздействието, оценяващи внимателно всички последствия от амбициозните цели в областта на околната среда, особено когато решенията на ЕС не са придружени от съответни мерки от страна на други икономически съюзи.

4. Специфични бележки

4.1 Физически стокови пазари

4.1.1 Конкуренцията на пазарите на първични енергийни източници (по-специално газ и нефт) несъмнено ще се засили с нарастването на световното население (9 млрд. души през 2050 г.). Натискът върху пазара на въглища нараства непрекъснато. Затова, ако ЕС възнамерява да запази социалните стандарти и благоденствието в държавите-членки, трябва да бъдат мобилизирани всички местни основни енергийни източници, включително новооткритите залежи от шистов газ. Разбира се, подобна мобилизация на ресурси трябва да отговаря на екологичните стандарти на ЕС.

4.1.2 Електричеството е предпоставка за доброто развитие на човечеството. Небалансираното развитие на мощностите за производство на електроенергия и на преносните мрежи може да има катастрофални последици – социален и икономически срив на обществени структури. Една обща енергийна политика на ЕС следва да преодолее всички несъответствия и несигурността в инвестиционната среда, за да се предотврати евентуален дефицит на мощности за производство на електроенергия след 2020 г.

4.1.3 ЕИСК разбира, че сигурността на продоволствените доставки на нестабилни пазари е сериозен проблем; от друга страна, ОСП на ЕС и други приложими европейски и национални политики следва да бъдат ориентирани към тази сигурност като основен приоритет. ЕИСК призовава за защита на обработваемата земя за селскостопански цели; всички приложими политики следва да вземат това предвид и да бъдат изготвени и съгласувани така, че да се избягва загуба на обработваема земя, по-специално в резултат от конкуриращи се политики или инициативи или вследствие от урбанизацията. В този смисъл следва да бъдат създадени справедливи правила и за международната търговия, отразяващи конкретните природни условия в специфични географски региони.

- 4.1.4 Необходимо е широко международно сътрудничество и по отношение на оценката и различаването на световните тенденции от случайните колебания на пазарите и реколтата. Опасните тенденции следва да бъдат предотвратявани.
- 4.1.5 За запазването и повишаването на селскостопанските добиви следва да се използват солидни научни познания, тъй като площта на обработваемата земя намалява, а ще бъде необходимо да се осигури храна за деветте милиарда души, на които се оценява, че ще наброява населението на земята към 2050 г.
- 4.2 Стокови пазари и свързани с тях финансови пазари
- 4.2.1 Въпреки поредицата от мерки, предприети от Европейската комисия през последните години за регулиране на финансовите пазари, инвестиционните потоци на пазара на стокови деривати продължават да се отклоняват чувствително от функцията за покритие на риска, за която бяха създадени, за да се насочват към краткосрочни спекулативни сделки, които водят до силно изкривяване на цените и до сериозни вреди за най-слабите участници на пазара, в частност потребителите и МСП.
- 4.2.2 Комитетът потвърждава заключението на Комисията, че е необходимо по-добро разбиране на взаимодействието между стоковите пазари и свързаните с тях финансови пазари. Подкрепяме също така препоръчания преход за по-голяма прозрачност и дори отчетност на онези участници на пазара, които нарушават приетите правила. Достъпът до финансиране на отделните участници на пазара, и по-специално на МСП, следва да бъде улеснен като основен приоритет за по-нататъшно развитие и иновации.
- 4.3 Европейската инициатива за суровини
- 4.3.1 Комитетът оценява тази инициатива като важен елемент от стратегията „Европа 2020“. Тя отразява също и идеята за ресурсна ефективност, въпреки че тези две политики следва да бъдат съгласувани за постигане на възможно най-високо равнище на съответствие и най-висока добавена стойност за гражданите на ЕС.
- 4.3.2 Понятието „изключителна важност“ в инициативата за суровините обаче засенчва нуждата от по-общ преглед и подробна оценка на спектъра на приложимите политики. Подобен цялостен подход следва да води до подходящо съответствие на политиката и до по-голяма синергия.
- 4.3.3 От друга страна, списъкът на материалите от изключителна важност дава добра насока за приоритетите, които следва да бъдат заложили на равнище ЕС от новосъздадената дипломатическа служба на ЕС като част от дипломацията на суровините.

- 4.3.4 Разбира се, списъкът ще трябва редовно да се проверява за съответствие с приетите критерии, за да се установи дали включените в него материали все още са от изключителна важност. Необходимостта от последователни данни, технически и пазарни познания за инициативата за суровините е неоспорима.
- 4.3.5 Подобен недостиг на суровини несъмнено изисква и редовни проверки на ресурсната ефективност. От друга страна, непрестанно нарастващите цени са най-мотивиращият фактор за постигане на ефективност – присъща черта на всяко устойчиво предприятие. Експлоатационните стандарти и екодизайнът могат да подпомогнат непрестанния стремеж към най-висока ресурсна ефективност.
- 4.3.6 Заплахата от все по-голям недостиг на суровини и повишаване на цените следва да бъде анализирана на макроикономическо равнище, за да бъде показано въздействието ѝ върху конкурентоспособността, а на практика - и върху запазването на работните места в застрашените сектори.
- 4.3.7 Търговската стратегия на ЕС в областта на суровините трябва да бъде достатъчно чувствителна и гъвкава. Тъй като реалната търговия се осъществява най-вече въз основа на двустранни отношения от отделните държави-членки, създаването на единна търговска политика на ЕС става още по-трудно. От СТО очевидно не може да се очаква много, въпреки че взаимно договорените правила следва да се спазват в процеса на изграждане на доверие.
- 4.3.8 От друга страна, недостигът на суровини дава тласък на процесите в научноизследователската и развойна дейност и иновациите – както в посока на все по-голяма ресурсна ефективност, така и в посока на подходяща замяна на някои суровини. Необходимо е да се спомене, че някои материали от изключително значение са жизненоважни за високите технологии, което ни поставя в омагьосан кръг.
- 4.3.9 Комисията следва да включи основните европейски производствени сектори, по-специално чрез техните европейски технологични платформи (ЕТП), в конкретна инициатива за партньорство по отношение на суровините в рамките на водещото съобщение на ЕК „Съюз за иновации“, като вземе предвид влошаването на стандартите за качество на някои суровини през последните години. Налице е необходимост от все повече квалифицирани работни места за реализиране на големия иновационен потенциал на производствените процеси.
- 4.3.10 Комитетът оценява инициативата на Комисията за разработване на насоки за постигане на съответствие между конкуриращи се дейности за добив на минерали и законодателството за опазване на околната среда „Натура 2000“. Това е изключително важно за тяхното справедливо, здравословно и устойчиво съжителство и за осигуряването на доставките на местни суровини, което следва да бъде един от стълбовете на всички политики в областта на суровините.

- 4.3.11 ЕИСК насочва вниманието и към становището си относно достъпа до вторични суровини¹ и потвърждава направените в него заключения и препоръки. Тук следва да споменем препоръката за гъвкавост на инструментите, необходими за задържане във възможно най-голяма степен на вторичните суровини в ЕС.
- 4.3.12 Комитетът също така не разполага с информация относно въздействието на политиката в областта на суровините върху заетостта, и по-специално - за броя на застрашените работни места, в случай че целите на политиката не бъдат постигнати.
- 4.4 Необходим е сериозен дебат за най-лошите възможни случаи, напр. временен недостиг на някои жизненоважни суровини от изключително значение в краткосрочен план. Политиката за смекчаване на въздействието върху европейските предприятия би могла да включва също и решение за създаване на някакъв стратегически резерв от избраните материали. Подобни политики бяха разгледани от някои страни извън ЕС (САЩ, Корея и Япония); въпреки че биха могли да имат някои отрицателни въздействия върху стоковите пазари, те биха спомогнали за преодоляване на периода, през който съответните суровини не могат да бъдат намерени на пазара в достатъчни количества.

Брюксел, 14 юли 2011 г.

Председател
на
Европейския икономически и социален
комитет

Staffan Nilsson

¹ Становище на ЕИСК относно „Достъп до вторични суровини (метален скрап, рециклирана хартия и др.)“, ОВ С 107 от 6.4.2011 г., стр. 1.